

Zakaj je zdravljenje ustnih okužb pomembno?

Povezava med ustnimi okužbami in avtoimunsko boleznijo

Vse več, čedalje bolje razumljenih raziskav povezuje kronične ustne okužbe – obolenja dlesni in periapikalne (na konici korenine) okužbe – z avtoimunskimi boleznimi. Najjasnejši dokazi obstajajo za revmatoidni artritis, kjer je bil odkrit specifičen bakterijski mehanizem. V nadaljevanju je kratek povzetek znanstvenih spoznanj.

Kako lahko ustne bakterije sprožijo avtoimunost

Dve parodontalni bakteriji imata dokumentiran mehanizem za sprožitev avtoimunske bolezni. *Porphyromonas gingivalis* proizvaja bakterijski encim (PAD), ki citrulinira človeške beljakovine – kemično spremembo, ki jo imunski sistem lahko zamenja za tujek, kar ga spodbudi k tvorbi protiteles proti citruliniranim proteinom, značilnih protiteles pri revmatoidnem artritisu. *Aggregatibacter actinomycetemcomitans*, druga parodontalna bakterija, sproži enak proces hipercitrulinacije s toksinom, ki poškoduje bele krvne celice.

Okužbe koreninskih kanalov kažejo enak vzorec

Periapikalne okužbe – pri nezdravljenih ali z zdravljenjem koreninskega kanala oskrbljenih zobeh – so pogostejše in se manj predvidljivo celijo pri bolnikih z revmatoidnim artritisom in drugimi avtoimunskimi boleznimi. Novejše genetske študije (Mendlova randomizacija) podpirajo resnično, ne zgolj naključno povezavo med obema stanjema.

Kaj kažejo raziskave

1. Specifičen bakterijski mehanizem povezuje obolenja dlesni z revmatoidnim artritisom

Konig, M. F. in sod., Science Translational Medicine, 2016; Maresz, K. J. in sod., PLOS Pathogens, 2013

Raziskovalci so ugotovili, da bakterija *Aggregatibacter actinomycetemcomitans* sprošča toksin, ki povzroči hipercitrulinacijo beljakovin v belih krvnih celicah – enako nepravilno spremembo, kot jo opazimo v sklepih pri revmatoidnem artritisu. Ločeno je bilo dokazano, da ima *Porphyromonas gingivalis* svoj lasten encim za citrulinacijo, ki neposredno ustvarja spremenjene beljakovine, ki sprožijo protitelesa, značilna za revmatoidni artritis.

To daje parodontalni bolezni eno najbolj specifičnih, mehanistično dokazanih poti, ki povezujejo ustno okužbo s sistemsko avtoimunsko boleznijo..

2. Zdravljenje obolenj dlesni merljivo zmanjša aktivnost revmatoidnega artritisa

Sun, J. in sod., Clinical Oral Investigations, 2021 (metaanaliza)

V devetih združenih kliničnih študijah je nekirurško parodontalno zdravljenje (globinsko čiščenje in glajenje korenin) bistveno zmanjšalo aktivnost revmatoidnega artritisa (rezultat DAS28), skupaj s številom občutljivih in otečenih sklepov.

Povezava ni le teoretična – zdravljenje obolenj dlesni merljivo izboljša resnost sklepne bolezni pri osebah, ki imajo obe stanji.

Najmočnejši dokazi povezujejo ustno okužbo posebej z revmatoidnim artritiskom, in tudi tam enosmeren vzročni učinek (še) ni v celoti dokazan – vlogo igrajo tudi genetika, kajenje in drugi dejavniki. Toda mehanizem in podatki o odzivu na zdravljenje so dovolj močni, da se ustno zdravje danes šteje za pravi, dejaven del obvladovanja avtoimunske sklepne bolezni – ne le za ločeno zobozdravstveno vprašanje.

Kaj lahko storite

- Obolenja dlesni in okužbe koreninskih kanalov zdravite takoj, zlasti če imate revmatoidni artritis ali drugo avtoimunsko bolezen oziroma je tveganje zanjo povečano.
- Ne prezrite krvavečih ali vnetih dlesni – iste bakterije so vpletene v sprožanje protiteles, značilnih za revmatoidni artritis.
- Če imate avtoimunsko bolezen, o tem obvestite svojega zobozdravnika – vnetje in nekatera zdravila (npr. imunosupresivi) vplivajo na celjenje in tveganje za okužbo.
- Redno obiskujte zobozdravnika na preglede in čiščenje zob kot del obvladovanja avtoimunske bolezni, ne le zaradi zob.
- Novo bolečino ali otekanje sklepov omenite svojemu zdravniku, skupaj z morebitnimi simptomi na dlesnih ali zobeh.

Viri

- König, M. F. in sod. (2016). Aggregatibacter actinomycetemcomitans–induced hypercitrullination links periodontal infection to autoimmunity in rheumatoid arthritis. *Science Translational Medicine*, 8(369).
- Maresz, K. J. in sod. (2013). Porphyromonas gingivalis facilitates the development and progression of destructive arthritis through its unique bacterial peptidylarginine deiminase (PAD). *PLOS Pathogens*, 9(9).
- Sun, J. in sod. (2021). Non-surgical periodontal treatment improves rheumatoid arthritis disease activity: A meta-analysis. *Clinical Oral Investigations*.